

Elektriska Aktiebolaget Megnet och dess efterföljare.

År 1900 den 30 juni hölls konstituerande bolagsstämma med Elektriska A-B. Megnet, vilket bolag bildats med ändamål att tillverka och försälja elektriska maskiner och elektrisk material. Bolagets verksamhet förlades till Ludvika, och hade denna plats valts med hänsyn till de stora fördelar, som voro förknäpade med denna plats, i det att kommunikationerna åt många håll voro synnerligen förmånliga, evensom det viktigaste, att industrien i Ludvikabäcken på grund av de där befintliga gruvorna och en del större bruk borde geiva bolaget stora möjligheter till en lyckosam och framgångsrik verksamhet.

Den vid bolagsstämman valda styrelsen utgjordes av Långhövding varsell, ordförande, Bruksägare P.M. Carlberg, Bruksägare E. Grönwall, vice näradsnövding Carl Roth, Direktör A.N. Salwén och Ingeniör R. Göransson, vilken senare blev bolagsstyrelsens verkställande direktör.

Redan från början inriktade bolaget sin tillverkning på att bygga alla de vattenfall, valda på Bergslagen är så rik, och varifrån möjligheterna fanns att på elektrisk väg driva Bergslagens gruvor och bruk. Bolaget var även en av föregångarna för konstruktionen av transformatorer och apparater för den just i början av 1900-talet påbörjade elektriska malmmaltningen, och utförde bolaget den första elektriska smältugnansläggningen i Jannefors den 14 Mars 1901.

På grund av det hastige uppseende, som i början av 1900-talet ägde rum inom den elektriska industrien, nödgades bolaget att utöka sin verksamhet till att bygga elektriska sjukhus och elektriska sjukhusapparater. Sedan början var 1.268.000 kronor, allt detta utgjorde en stor ekonomisk

svärigheter. År 1906 Ejordes en sammanslagning mellan Elektriska A-B. Magnet och en elektrisk installationsfirma, Elektriska A-B. Holmla i Stockholm, varefter namnet förändrades till Förenade Elektriska A-B., varjämte aktiekapitalet så småningom ökades till 2.750.000:- kronor. Efter sammanslagningen och sedan rörelsen allt mera ökats, blevo bolagets verkstäder i Ludvika mer och mer utvidgade. Huvukontoret, som flyttats till Stockholm, blev år 1910 åter förflyttat till Ludvika. Den tid, som här efter följde, utmärkte sig för en rent av febril verksamhet, och ökades bolagets tillverkning och omsättning i högst betydande grad. Så t.ex. utförde antalet från verkstäderna levererade maskiner år 1909 endast 925 st., varemot under 1915 levererades 4156 st. maskiner, och utförde beställningarna för samma år icke mindre än 5604 st. maskiner av olika slag. Omsättningen, som år 1909 utgjorde 3.1 millioner kr., hade år 1916 uppsätt till c:a 15 millioner kr. - Under denna period utbyggde bolaget ett flertal större vattenfall inom Bergslagen, av vilka kunna nämnas Kockfjärd, Lernbo, Hellefors m.fl.

Under det stora världskriget 1914 - 1919 uppstod inom Sverige ett stort antal sammanslagningar mellan bolag, och ägde en dylik sammanslagning även rum mellan Förenade Elektriska A-B. och Almänna Svenska Elektriska A-B. i Västerås, i det att detta senare bolag år 1916 inköpte samtliga aktier i Förenade. Tillverkningen omlades därefter på så sätt, att en del av bolagets tillverkningsföremål utfördes i Västerås och en del i Ludvika. Sålunda förlades hela transformatorlliverkningen och större delen av apparattillverkningen till Ludvika, som från denna tid upphörde att tillverka generatorer och motorer. På grund av det ofantliga uppsving, som ägde rum under världskriget, blevo även fabrikerne i Ludvika högst avsevärt utvidgade, och då samhället icke kunde inom sig hysa den erforderliga arbeterskatten, nödgades även bolaget uppföra ett stort antal arbetarbostäder. År 1920 omkring c:a 1000 män och c:a 200 tjänstemän, och omfattar bolagets postäder omkring 700 st.

Vid en jämförelse mellan samsällets storlek och Invånarsantalet i allmänhet är påtagligt, att bolaget utövade ett ofantligt stort inflytande på samsällets utveckling. I det att bolagets personal med familjer utgjort inemot hälften av stadens Invånarsantal. och bolagets och personalens skatter utgjort c:a 40 % av det utskärade skattebeloppet. Även i andra avseenden har bolaget och dess personal utövat ett mycket stort inflytande på stadens utveckling, särskilt genom att personalen i stor utsträckning intresserat sig för det kommunala arbetet. Sålunda hava i allmänhet de flesta ordföranden i styrelser och nämnder under en följd av år rekryterats från bolagets personal.

Ingävaka den 5 maj 1921.

*Östen M. Petersen*